

40 000 NYE ARBEIDSPLASSE INNEN SIRKULÆR ØKONOMI

Gjenvinningsbransjen sto før korona-krisen foran store oppgaver knyttet til nye EU-krav, skjærpede nasjonale målsettinger om reduserte klimautslipp kombinert med ambisjoner om økt ressursutnyttelse og økt verdiskaping knyttet til avfallsressurser.

Samtidig som våre medlemmer rammes av korona-krisen, skyter EU's grønne giv fart og skaper moment for utviklingen av en sirkulær økonomi i Europa. EU har også gjort det klart at den grønne given skal være fundamentet i omstillingen etter koronakrisen og knytter sammen omstillingsmidlene etter krisen med den grønne given. I dette scenariet er det viktig at Norge henger med og sikrer at verdiskapingen og arbeidsplassene også kommer i Norge og ikke primært i våre naboland og resten av EU. Dette krever regelverk, virkemiddelbruk, målrettet FoU samt finansieringsordninger som understøtter lønnsomhet i grønne løsninger.

Avfall Norge m.fl laget et veikart for sirkulærøkonomi i 2016. Veikartet er vedlagt. I forbindelse med arbeidet, gjennomførte den uavhengige tenketanken Club of Rome en studie av potensialet for arbeidsplasser, verdiskaping og reduserte klimagassutslipp i Norge. Studien viser at ved å omstille til en mer ressurseffektiv økonomi, kan Norge skape 40 000 nye arbeidsplasser, redusere CO2-utslipp med omtrent sju prosent og forbedre handelsbalansen med over to prosentpoeng.

Sammen med Virke og LO ønsker Avfall Norge å gå mer detaljert til verks og se på de ulike bransjene som har størst potensiale for økt verdiskaping. Vi har derfor gitt Sintef i oppdrag å analysere mulighetene for nye arbeidsplasser og mulighetene for næringsutvikling i en sirkulær økonomi. I et brev til Klima- og miljødepartementet har vi bedt om støtte til dette prosjektet.

Gjenvinningsbransjen var godt i gang med å møte både EU-krav, nasjonale målsettinger og viktige FoU-prosjekter da krisen traff. Det finnes derfor et bredt spekter av initiativer, prosjekter og aktører, som nå kan akselereres etter krisen ved iverksetting av målrettede motkonjunkturtiltak. I det etterfølgende går vi gjennom en rekke tiltak som Avfall Norge mener det er kritisk å ta tak i nå, både av hensyn til fremtidig verdiskaping og sysselsetting i Norge og av hensyn til klima og miljø.

Sirkulære verdikjeder for avfallsressurser

De fleste er i dag enige med Avfall Norge om at avfall er en ressurs. Men for å at vi skal utnytte ressursene, trengs det nye verdikjeder og samarbeid på tvers av bransjer. Økt satsing på næringsrettet forskning og innovasjon i sirkulære verdikjeder er avgjørende for at nye løsninger utvikles og kommersialiseres. Avfall Norge tar derfor til orde for at det:

- Etableres en ordning for sirkulær økonomi og foreslår at det etableres en PILOT-S, etter modell fra Pilot E. Dette forslaget er tidligere spilt inn fra Norsk Industri og vi henviser til deres videre begrunnelse for forslaget og vedlegget til deres Korona-Analyse sendt til Finansdepartementet den 24.mars i år.
- Etableres en ny miljøordning for sirkulær økonomi etter modell av SkatteFunn. Dette er også spilt inn fra bla. Virke og Avfall Norge tidligere.
- Etableres finansieringsordninger for innføring av BAT i virksomhetene slik at det stimuleres til mer miljøvennlig produksjon samtidig som man tilrettelegger for aktivitet og verdiskaping i flere sektorer. Dette kan gjøres gjennom SkatteFunn/ MiljøFunn eller som en egen ordning hos Innovasjon Norge eventuelt Enova.
- Nedsettes en nasjonal kommisjon, som skal se på hele skatte- og avgiftssystemet i Norge med tanke på et provenynøytralt system, som stimulerer til sirkulære løsninger og til en sirkulær økonomi
- At det utredes og forelegges for Stortinget en sak om et minstekrav for bruk av gjenvunnet materiale i alle offentlige nybygg- og rehabiliteringsprosjekter.
- Utrede innføring av et regelverk som harmoniserer innsamlingsordningene på tvers av kommunene i Norge, men med rom for lokale tilpasninger basert på samfunnsmessige vurderinger av kost/nytte. Dette er i tråd med EU's handlingsplan for en sirkulær økonomi og bransjen er allerede i gang med innføring av en harmonisert merkeordning i Norge og Norden.
- Etableres nasjonalt emballasjeregister for enhetlig innhenting av statistikk, som omfatter all emballasje tilført det norske markedet, og som legger til grunn nye målepunkter fra EU
- Innføres en målrettet tiltakspakke for å styrke arbeidet med sirkulær økonomi i kommunene. Tiltakspakken kan utformes etter mønster fra både Klimasats og Klimaløft. Det bør omfatte arbeid i kommunene med med sirkulære anskaffelser, arealplanlegging for en sirkulær økonomi og tilrettelegging for kunnskapsdeling om sirkulær næringsutvikling lokalt. Høringsrunden til Klimakur, avdekker et sterkt ønske hos kommuner, regioner og fylkesmenn om en omlegging til en sirkulær økonomi. Av høringsuttalelsene går det tydelig frem at kommuner, regioner og fylkesmenn, ser sirkulær økonomi som en forutsetning for å nå klima-målsettingene. Imidlertid etterlyses det både at staten tilrettelegger virkemiddelapparatet for dette og bidrar til økt kunnskap om temaet, slik at det kan hensyntas i kommuneplanleggingen.
- Målrette en tilskuddsordning for innovasjon og FoU knyttet til økt ressursutnyttelse av tekstiler både hos Forskningsrådet og Innovasjon Norge.

Sirkulære verdikjeder for biologiske avfallsressurser

Miljødirektoratet har i vår utredet virkemidler for økt bruk og produksjon av biogass i Norge. De har også beregnet at biogassproduksjon og -bruk på rundt 2600 GWh kan redusere de norske klimagassutslippene med cirka 280 000 tonn CO₂-ekvivalenter per år i 2030. Basert på tidligere beregninger mener Avfall Norge at 2600 GWh er et moderat anslag og at potensialet for produksjon av biogass og reduserte utslipp er betydelig høyere.

Miljødirektoratet peker videre på at utvikling av biogass i Norge har til nå vært begrenset av betydelige koordineringsbarrierer. Det vil si at mens tilgang på biogass har vært viktig barriere for potensielle sluttbrukere, har samtidig tilgang på kunder har vært en barriere for oppstart av ny biogassproduksjon. I tillegg er merkostnader ved bruk av biogass en viktig barriere. Både Miljødirektoratet og Avfall Norge peker derfor mot at nye virkemidler bør innrettes mot både etterspørselssiden og tilbudssiden, og at disse må ses i sammenheng.

Avfall Norge tar på bakgrunn av dette til orde for å:

- Innføre REDII i norsk lovgivning innen 30. juni 2021 i tråd EØS-avtalens grunnprinsipp om juridisk homogenitet i hele EØS-området
- Etablere eget program for infrastruktur, slik de har i Sverige og Finland, for å bidra til å utløse investeringer i fyllestasjoner for både flytende og komprimert biogass.
- Styrke drivstoffhierarkiet som virkemiddel. Drivstoffhierarkiet og innkjøpsveiledningene fra DiFi gir ikke sterke nok føringer for prioritering av biogass, når ikke frem til innkjøperne og brukes ikke som beslutningsgrunnlag i tilstrekkelig grad. Dette innebærer bla at biogass ikke prioriteres over flytende biodrivstoff, ref. Statsbudsjett 2020 og tidligere anmodningsvedtak i Stortinget.
- Utrede hvordan et felles salgs- og distribusjonsledd kan styrke etterspørselssiden ved å sikre stabile leveranser til skalerbare markeder som skipsfart og industrien
- Vurdere hvordan norske virkemidler hensyntar markedet og virkemidlene i Norden og EU. Virkemidlene for biogass må hensynta markedssituasjonen og virkemidlene som brukes i Norden og EU, slik at man ikke risikerer at norsk biogass blir utkonkurrert av bl.a. importert biogass, slik man bla. har erfart i Sverige

Sirkulær verdikjede for karbon

I tillegg til å forsere investeringsbeslutningen for fullskalaprojektene for CCS, må arbeidet med utnyttelse (CCU) av karbon styrkes. CCS er en helt nødvendig løsning, men bør suppleres av CCU-prosjekter som også kan ha et stort verdiskapingspotensiale i et europeisk perspektiv. Avfall Norge tar derfor til orde for at:

- CLIMITs mandat og programmer utvides til også å gjelde for forskning, utvikling og demonstrasjon av CCU-teknologi.
- Climitprogrammet har tilstrekkelig midler, slik at Forskningsrådet og Gassnova kan gi støtte til flere FoU- og demoprojekter for karbonfangst, bruk og lagring.

Sirkulær verdikjede for plast

40 prosent av all plast som brukes i Norge, brukes til emballasje. I 2018 ble over 98% av den norske innsamlede plastemballasjen eksportert til Tyskland for behandling. For å sikre verdiskaping i Norge bør det legges til rette for økt kapasitet for sortering og gjenvinning av plast i Norge. Det foreligger konkrete planer om slike etableringer i regi av solide bransjeaktører.

Avfall Norge anbefaler følgende tiltak for å understøtte økt materialgjenvinning av plast:

- En tilskuddsordning for etablering av gjenvinningsanlegg i Norge gjennom Innovasjon Norge eller Enova. Tilskuddsordningen må hensynta kapasitetsbehovet både regionalt og nasjonalt, slik at det sikres en optimal infrastruktur som ivaretar behovet for både lønnsomhet og økt materialgjenvinning, ref. beregningene i Nasjonal avfallsplan 2020-2025.
- Rask harmonisering av norsk regelverk i tråd med EUs regelverk for plastemballasje.

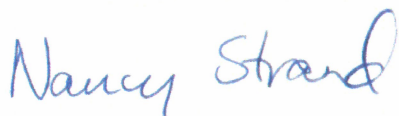
Sirkulær verdikjede for farlig avfall

I lys av at deponiet Langøya vil være fullt i løpet av 2024-2025 er det viktig at det holdes høy fart i arbeidet med å følge opp ekspertutvalget for farlig avfall sin anbefalinger. En sentral oppgave i dette, er å skape god balanse mellom tilstrekkelig deponikapasitet og utvikling av ny teknologi.

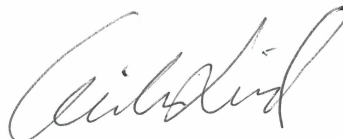
Utvalget konstaterte at etablering av deponier tydelig utløser lokal motstand. Det trykket denne typen saker bygger opp både lokalt, regionalt og nasjonalt, utgjør en betydelig belastning både økonomisk og organisatorisk for de involverte partene. Dette gjelder både for myndighetene og for aktørene. Avfall Norges vurdering er at belastningen og det potensielle omdømmetapet kan oppleves som så omfattende for de involverte partene at det hemmer både gjennomføringsevnen og investeringsviljen.

Avfall Norge tar derfor til orde for å:

- Styrke Miljøteknologiordningen i Innovasjon Norge med øremerkede midler til nye behandlingsløsninger for farlig avfall, herunder flyveavfall.
- Øremerker midler til behandling av søknader om etableringer hos myndighetene.
- Innføre en midlertidig, målrettet utredningsstøtte for aktører som utfører myndighetspålagte utredninger (f.eks. konsekvensutredninger og andre 3.parts vurderinger av miljømessige konsekvenser) knyttet til etableringer som kan avlaste behovet for deponering på Langøya.
- At staten tar en større rolle i kommunikasjonen til befolkningen ved etablering av nye løsninger for farlig avfall og setter av midler til slike kommunikasjonstiltak i Miljødirektoratet og KLD.

Nancy Strand
Administrerende direktør

Cecilie Lind
Næringspolitisk direktør